

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 1C0435

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: July 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Yılmaz Tonbul

Esen Altunay

Ege University

yilmaztonbul@ege.edu.tr

Izmir-Turkey

EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNE KATKISI

ÖZET

Araştırmanın amacı eğitim fakültelerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimindeki katkısını belirlemektir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından "Eğitim Fakültelerinin, Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Katkısı Anketi" kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2008-2009 öğretim yılında İzmir ili merkez ilçelerinden küme örnekleme tekniği ile belirlenen devlet ve özel ilk-ortaöğretim okullarında çalışan 838 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde, dağılımları belirlemede betimleyici istatistikler ve açık uçlu soruların çözümlenmesinde içerik çözümlene tekniği kullanılmıştır.

Bulgulara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğretim üyeleri ile birlikte bir araştırma ya da projede yer almamış, yarıdan fazlası ise son 5 yıldır, öğretim üyelerinin yer aldığı akademik bir etkinliğe katılmamış, katılanlar da etkinliklerin mesleki gelişimlerine olan faydasını düşük bulmuştur. Öğretmenler, eğitim fakülteleri ve okullar arasında iletişim kopukluğuna karşın, mesleki gelişimin adresinin eğitim fakülteleri olduğu görüşündedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Gelişim, Öğretmen,
Eğitim Fakültesi, Beklentiler, Roller

THE CONTRIBUTION OF EDUCATION FACULTIES TO TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the perceptions of teachers regarding the contribution of education faculties to teachers' professional development. In this reserach a survey method was used. The data was collected by "The contribution of faculty of education to the teachers' professional development" survey developed by the researchers. The study sample consisted of 838 private, state primary and highschool teachers who work in the central districts of Izmir' that selected randomly through cluster sampling method. Descriptive analysis tests and content analysis techniques were used in the data analysis. Results indicated that a great part of teachers hasn't taken part in academic activities such as projects of academicians or researches. More than half of the teachers didn't take part in those kind of activities in last five years that were given by academicians and the participants found the efficiency of these activities low for their professional development. Although the teachers accept the communication disconnection between schools and faculties of education, they agree that the address for their professional development is the faculties of education.

Keywords: Professional Development, Teacher,
Faculty of Education, Expectations, Roles

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde bilgi çok hızlı bir şekilde değişmekte ve yenilenmektedir. Bilgiye hızla ulaşma, bilgileri kullanarak yararlı hale dönüştürme, yeni bilgiler üretme, bilgi teknolojilerini verimli kullanabilme ve sistem kurma temel güç haline gelmiştir. Bilgi, toplumların başlıca zenginlik kaynağı olmuştur. Geçerli ve zenginlik kaynağı oluşturacak bilginin üretimi ve kullanımı ise, eğitim sistemlerine ve dolayısıyla okullara yeni sorumluluklar yüklemiş, eğitim çalışanlarının niteliğinin tekrar düşünülmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir. Alanyazın incelendiğinde, bilgi üretimi ve işleme sürecindeki gelişmeler nedeniyle, bilgi toplumunda hizmet içi eğitimin niteliği değişmek durumunda kalmıştır; çünkü geleneksel yöntem ve uygulamalar önemini yitirmiş, yerine yeni teknik ve uygulamalar, farklı ilgi, beklenti ve yapılaraya göre şekillenmiştir (Pehlivan, 1993;Saban, 2000; Tonbul, 2006). Eğitim örgütlerinde de öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği koşul ve yeterlilikler, daha önce görülen hizmet öncesi eğitim ile karşılaşmada yetersiz kalınmaya başlanmış ve öğretmenlerin hizmet içinde yetiştirilmesi gereği öne çıkmıştır. Öğretmenlik mesleğinin dinamik, sürekli gelişen ve teknolojik yeniliklerden etkilenen bir meslek olduğu dikkate alındığında, öğretmenlerin görevlerini en etkili şekilde yapabilmelerinin, mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olmanın yanı sıra kendilerini sürekli yenileyip geliştirmelerine bağlı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin, çocukların ve gençlerin entellektüel, sosyal ve kişisel gelişimini gerçekleştirebilmeleri için kendilerini geliştirme sorumluluğu bulunmaktadır; örgütsel işleyişin de öğretmenlerin bu gelişimini yönlendirmesi, desteklemesi gerekliliği farklı araştırmacılar tarafından sık sık dile getirilmektedir (Hoy ve Miskel, 2010; Özdemir, 2003; Shachar ve Sharan, 1996).

İnsan kaynaklarına yapılan yatırımın giderek önem kazanması, örgütlerin kendi personeline sürekli eğitim verme zorunluluğunu gündeme getirmiştir. Personelin sürekli eğitimiyle, çağın gereksinimleri doğrultusunda mesleki gelişimin sağlanması ve ürünler elde edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları (Barret, 1992; Boydak ve Dikici, 2001). Carroll, 2001; Saban, 2000; Tonbul, 2006), öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katılması ile öğretmenlik mesleğine biçtikleri anlam ve kendilerini geliştirme gereksinimi arasında ortaya çıkan ilişkinin öğretimi olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Araştırmalarda öğretim becerilerinin ise hizmet öncesi eğitimle sınırlı tutulamayacağı bunun yaşam boyu meslek içerisinde geleneksel hizmet içi eğitimlerinin dışında yeni uygulamalarla desteklenmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Mesleki gelişim etkinlikleri hizmet içi eğitimden, proje yürütmeye, mesleki kongrelere katılmaya veya lisansüstü eğitime kadar çeşitlilik göstermektedir. Hizmet içerisinde gerçekleştirilecek mesleki eğitimlerin yetişkin eğitimi ilkelerine uygun düzenlenmesi gerekmektedir. Araştırmalar, yetişkinlerin, öğrenmeye ilişkin özelliklerinin dikkate alınmaması durumunda eğitimlerin amacına ulaşmadığını ortaya koymaktadır (Pehlivan,1993). Mesleki gelişim etkinliklerinin (seminerler, kurultaylar, projeler, çalıştaylar, panel) hazırlanması bir uzmanlık gerektirmektedir. Bu nitelikler göz önüne alındığında, üniversitelerin hem uzmanlık açısından hem de teknik ve fiziksel olarak birçok olanağa sahip olduğu bir gerçektir. Eğitimde yaşanan değişikliklerin ve gelişmelerin bilimsel boyutlarıyla ele alınması ve uygulama boyutlarıyla öğretmenlerle paylaşılması amacıyla, üniversitelerde çalışmalar yürütülmesi bir gereklilik olduğu düşüncesi hem araştırmacılar hem de kalkınma planları ve şuralarda sıklıkla dile getirilmektedir. Araştırma sonuçları (Özoğlu, 2010) MEB'in, bu konuda yükseköğretim kurumlarından yeterince

yararlanmadığını ortaya koymaktadır. Bunu bağılı olarak yükseköğretim kurumlarının giderek milli eğitim sistemine uzaklaşması sonucunda sistem içinde çalışan öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik bilimsel çalışmaların daha az üretildiği görülmektedir. Öğretmenlere yönelik planlanan hizmet içi eğitim faaliyetleri, merkezi olarak Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenmekte, mahalli olarak ise İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yıllık olarak planlanıp yürütülmektedir. Fakat yapılan birçok araştırma (Kaya, Çepni ve Küçük, 2005; Özyürek, 1981; Baykan, 1987; Özan ve Dikici, 2001; Yılmaz, 2004) büyük çapta insan gücü, zaman, enerji ve paraya dayanan bu faaliyetlerin amaçlarına tam olarak ulaşamadığı, gereksinimleri karşılayamadığı, etkinliğinin artırılmasına ihtiyaç duyulduğu ve daha işlevsel hale getirilmesinin beklenildiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Akt. Uçar, 2005: 5). Özellikle merkezi düzeyde organize edilen ve yıllık faaliyet planlarında belirtilen farklı alanlardaki kursların sınırlı sayıda katılımcıya yönelik olması, ülkenin değişik bölgelerinde, farklı fiziksel ve sosyal şartlara sahip okullarda çalışanların, merkezi hizmet içi eğitim faaliyetlerinden faydalanmasını güç hatta imkansız hale getirmektedir (Uçar, 2005).

Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine yönelik eğitim etkinliklerinin etkililiği konusunda yapılan birtakım araştırmalar (Aytaç, 2000; Canman, 1979; Pehlivan, 1993; Taymaz, 1981; Yetişen, 1980), uygulamada bazı sorunların olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sorunlar incelediğinde, en fazla sorunun etkinliklerin amaca dönük olmaması konusunda olduğu anlaşılmaktadır. Benzer alanlarda çalışan kurumlarda, eğitim programları ve ortak yararlanılabilecek eğitim ortamları açısından bir işbirliği, iletişim ve eşgüdümün olmadığı, kaynakların ise etkin kullanılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, mesleki gelişim etkinliklerini tasarlayanın en önemli kısmının, ihtiyaçların belirlenmesi olduğu söylenebilir. Bu etkinlikler, eğitim ihtiyacını karşılamak ve kurumun saptanmış olan amaçlarına ulaşmada emek faktöründen beklenen verimliliği elde etmek üzere planlanmakta ve uygulanmaktadır. Kurumlarda hizmet içi eğitim, genellikle, bireye işiyle ilgili bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmak amacı ile yapıldığından, meslekî eğitim niteliği taşımaktadır. Eğitimin amacına ulaşabilmesi için kurumun, bireylerin ihtiyaç ve beklentilerini dengeli olarak karşılaması gerekmektedir. Eğitim etkinliklerinin, öğretmenlerin bilimsel, eğitsel ve bireysel yeterliliğini artırarak profesyonel gelişimini teşvik etme, öğretmenleri mesleki doyuma yöneltme, öğretmenlerin performansını geliştirme, öğretimin genel ve özel hedeflerini geliştirme, kullanılan öğretim kaynaklarını iyileştirme, öğretim araçlarını geliştirme ve öğretme atmosferini ve şartlarını iyileştirme şeklinde yararları elde edilmektedir (Önen, Mertoğlu, Saka ve Gürdal, 2009: 10). Sonuç olarak, yetişkin eğitimi ilkelerine uygun, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi birikimlerinin geliştirilmesi ve mevcut gelişmelerle ilgili olarak bilgilendirilmesi amacıyla düzenlenen eğitim çalışmalarının, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilemesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Yaşam boyu öğrenmenin genel ilke olarak benimsendiği çağımızda, öğretmenlerin fakülte eğitimi sonrasında, gelişmelere uyum sağlamak kadar ilerlemeyi de yönetmesi ve işlerini daha iyi yapabilmeleri için mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olmaları gerektiği, başka bir anlatımla, öğretmenlik mesleğinin standartlarıyla özdeşleşmesi gerektiği söylenebilir. Mesleki ve örgütsel sosyalleşme yaklaşımları, eğitim kurumlarını sosyal bir sistem olarak değerlendirirken, mesleğin öğretildiği ve gelişmelere uyum sağlanabilmesi amacıyla programların yeniden yapılandırıldığı eğitim fakülteleri ile mesleğin icra edildiği yer olan okulların sürekli etkileşim içinde olmasının, gerekliliğini

vurgulamaktadır (Aydın,2005; Hoy ve Miskel, 2010). Bu bağlamda öğretmenlerin, mesleki gelişimleri için eğitim fakülteleri ile işbirliği içinde olmalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak da öğretmenlerin mesleki gelişimleri açısından genelde üniversitelere, özelde ise eğitim fakültelerine önemli görevler düşmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yaşam boyu öğrenme ilkesinin, kabul gördüğü günümüzde (Bologna Süreci, 2003) öğretmenlerin eğitim bilimleri alanındaki gelişmeleri izlemelerinin, kendilerini değerlendirmelerinin, mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerileri edinmeleri ve sürekli gelişim içerisinde olmalarının bir zorunluluk haline geldiği göz önüne alındığında, mesleki gelişim etkinlikleri konusunda eğitim fakülteleri ile işbirliğinin kurulması bir zorunluluk halini almaktadır.

Üniversitelerin temel işlevi olan bilimsel çalışmalar yapma ve bunların sonuçlarını kamuoyu ile paylaşma işlevi gereği, üniversitelerin işbirliğine ve etkileşime açık olması gerektiği, resmi kurumlar (YÖK, 2003: 20) ve araştırmacılar (Erdem, 2005; Gürüz ve diğerleri, 1994; Kayabaş, 2006) tarafından dile getirilmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumlar olan eğitim fakültelerinin de bu bağlamda araştırma yapmak, sonuçları eğitim çalışanlarıyla, yöneticiler, deneticiler, öğretmenler, eğitimden etkilenen kesimlerle (veliler, iş sektörü,..) paylaşması gereği ön plana çıkmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda, bu araştırmanın amacı, eğitim fakültelerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimindeki katkısına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla, bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının öğretmen, yönetici veya deneticilerle etkin olarak yer aldığı araştırma projeleri öğretmenlerin *kişisel-mesleki* özelliklerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- MEB ya da eğitim fakülteleri tarafından son 5 yılda düzenlenen öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik akademik ve mesleki etkinliklere katılma sıklığı öğretmenlerin *kişisel-mesleki* özelliklerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Öğretim üyelerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik verdikleri akademik etkinliklerin, öğretmenlere katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Eğitim fakülteleri tarafından öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik düzenlenen etkinlikler hakkında, öğretmenlerin nasıl bilgilendirilmesi gerektiğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde, eğitim fakültelerinden gereksinim duyduğu destek türüne ilişkin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için eğitim fakültelerinin web sitelerinde bulunması önerilen bilgi kaynaklarının önem düzeyi, öğretmen görüşlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Eğitim fakültelerini, öğretmenlerin mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

Bu çalışmada, ilk ve ortaöğretim öğretmenlerinin, söz konusu gelişmelere uyum sağlamak adına ne tür mesleki gelişim etkinliklerine katıldıklarını, bu etkinlikler içerisinde eğitim fakültelerinin yeri

ve önemini ortaya koymanın yanı sıra, öğretmenlerin katıldıkları etkinlikleri, mesleki gelişimlerine katkısı bakımından değerlendirmeye ilişkin bulgulara da yer verilmektedir. Açık uçlu sorular aracılığıyla, bu konuda yaşanan sorunların kaynaklarına inilmektedir. Eğitim fakülteleri ve Milli Eğitim Bakanlığı kurumları arasındaki etkileşiminin artmasının, hem öğretmenlerin hem de öğretim üyelerinin mesleki gelişimlerine katkısı olacağı varsayılmaktadır. Eğitimin verimliliği açısından oldukça önemli işlevi olan öğretmenlerin, mesleki niteliklerindeki gelişmenin, orta vadede toplumun tüm kesimlerine olumlu yansımaları olacağı öngörülmektedir. Bu araştırmanın, eğitim fakültelerinin, okul, merkez ve ilçe yöneticileri ile eğitim müfettişlerinin mesleki gelişimlerine katkısına yönelik araştırmalar yapılmasına da neden olacağı umulmaktadır. Araştırmanın bulguları ışığında eğitim fakültelerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolünü artırmaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından "Eğitim Fakültelerinin, Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Katkısı Anketi" kullanılmıştır. Anket geliştirme sürecinde, öncelikle ilgili alan yazın taranıp bazı ölçme araçları (Uçar ve İpek, 2006; Dedeoğlu, Durali, ve Kış, 2004; MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2009) incelenmiştir. İlgili ölçeklerden yararlanılarak, eğitim fakültelerinden öğretmenlerin beklentileri saptanmaya çalışılmıştır. İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin, eğitim fakültelerinden beklentilerini belirlemek amacıyla, 30 kadar öğretmene açık uçlu soru formu elden dağıtılmıştır. Beklentileri ölçen sorular şunlardır: (1) Bir öğretmen olarak öğretmenlik mesleği süresince eğitim fakültelerinden beklentileriniz nelerdir? (2) Eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili olarak gerçekleştirdikleri etkinlikleri nasıl buluyorsunuz? (3) Mesleki gelişim etkinliklerinin amacına yönelik olması için neler önerirsiniz? Bu soruların yanıtları, içerik çözümlemesine tabi tutulmuş oluşturulan temalar anket formunun geliştirilmesinde kullanılmıştır. Alan yazın taraması ve açık uçlu sorulara verilen yanıtların içerik çözümlemesi sonucunda geliştirilen anket, kapsam geçerliği ve yapı tutarlılığına ilişkin uzman kanısı almak amacıyla Eğitim Bilimleri öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda ankete, gerekli düzenlemeden sonra son hali verilmiştir. Buna göre anket, iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, kişisel ve mesleki bilgilere yer verilmiş, ikinci bölümde ise öğretmenlerin mesleki gelişimleri açısından bilimsel etkinliklere katılma sıklıkları, etkinliklerin verimliliği, karşılaşılan sorunlar, mesleki gelişim için gereksinim duyulan etkinlik alanları ve kendilerinin mesleki gelişiminde eğitim fakültelerinin rolünü içeren açık uçlu ve anket formunda düzenlenmiş sorulara yer verilmiştir.

Bunların yanı sıra, tablolarda öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak da araştırmanın iç geçerliği (inandırıcılığı) yükseltilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabilişliliğini) (Yıldırım ve Şimşek, 2003) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması, bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı bir biçimde aktarılmıştır.

Anket formunun açık uçlu sorularından elde edilen verilerin güvenilirliği için, anket formlarından elde edilen tüm cevaplar katılımcı numarasıyla eşleştirilip, Office programına aktararak

birkaç kez okunmuş ve buna yönelik kodlamalar oluşturulmuştur. Ardından kodlar bir araya getirilerek, araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar (kategoriler) ortaya çıkarılarak betimsel ve içerik analizleri yapılmıştır. Öğretmenlerin katıldıkları etkinliklerin, mesleki gelişimlerine katkısı, bakımından değerlendirmeye ilişkin bulgular, eğitim fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak görme ve eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolüne ilişkin elde edilen veriler, bulguların ana hatlarını oluşturacak temalar ortaya çıkarılarak sınıflanmıştır.

Açık uçlu sorular aracılığıyla, bu konuda yaşanan sorunların kaynaklarına inilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için bulguların tamamı temalarına göre verilmiştir. Ayrıca elde edilen veriler üzerinde, iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlamalar yapılmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırmacıların konuları, araştırmada veri kaynağı olan katılımcılar, elde edilen verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçeve, analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca, başka araştırmacıların talep etmesi ya da gelecekte başka bir araştırmada karşılaştırmalar yapmak amacı ile araştırmanın ham verileri saklanarak da dış güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır.

Alt problemlerin çokluğu ve buna bağlı olarak tabloların fazlalığı dikkate alındığında, kişisel ve mesleki değişkenlerde birinci ve ikinci alt problemlerde tablolar biçiminde verilmesi yoluna gidilirken, beşinci ve altıncı alt problemlerde kişisel ve mesleki değişkenler tablo olarak verilmeden önemli bulguların yazılı olarak açıklanması tercih edilmiştir.

Veri çözümleme teknikleri olarak nicel (frekans, yüzde) ve nitel (içerik) çözümleme teknikleri kullanılmıştır.

3.1. Evren ve Örneklem (Population and Sampling)

Araştırmanın evrenini, 2008-2009 öğretim yılında İzmir ili içinde çalışan 27726 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma evreninin yaklaşık %90'ı, Karşıyaka-Bayraklı, Bornova, Buca, Konak-Karabağlar ilçelerinde bulunduğundan, adı geçen ilçelerden küme örnekleme tekniği ile belirlenen devlet ve özel ilk-ortaöğretim okullarında çalışan 472'si ilköğretimde, 366'sı ortaöğretimde çalışan toplam 838 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1. Örneklemenin kişisel ve mesleki özelliklere göre dağılımı
(Table 1. The distribution of sampling according to teacher's
personel and professional characteristics)

Değişkenler	Öğretmen Sayısı (N)	%
Cinsiyet		
Kadın	551	65,8
Erkek	287	34,2
Eğitim Düzeyi		
Lisans	742	88,5
Lisansüstü	96	11,5
Sosyoekonomik Çevre		
Düşük	271	32,3
Orta	332	39,6
Yüksek	235	28
Mesleki Gelişimin Teşviki		
Düşük	155	18,5
Orta	364	43,4

Tablo 1'in devamı		
Yüksek	319	38,1
Mezuniyet Alanı		
Eğitim Fak.	501	59,8
Fen-Edebiyat.Fak.	195	23,3
Diğer	142	16,9
Çalışılan Okul Düzeyi		
İlköğretim	472	56,3
Ortaöğretim Genel	207	24,7
Ortaöğretim Mesleki	159	19
Branş		
Sınıf Öğretmenliği	244	29,1
Sözel Alanlar	311	37,1
Sayısal Alanlar	173	20,6
Uygulamalı Alanlar	58	6,9
Meslek Dersleri	52	6,2
Görev Hizmet Süresi		
1-5 yıl	108	12,9
6-10 yıl	150	17,9
11-15 yıl	224	26,7
16-20yıl	151	18
21 ve üstü	205	24,5
Okul Türü		
Devlet	611	72,9
Özel	227	27,1
Lisansüstü Eğitimin Katkısı		
Katkı Sunmaz	64	7,6
Az	94	11,2
Orta	240	28,6
Çok	330	39,4
Fikrim yok	110	13,1

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırmanın bulguları alt problemler doğrultusunda verilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi "Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının öğretmen, yönetici veya deneticilerle etkin olarak yer aldığı araştırma projeleri öğretmenlerin *kişisel-mesleki* özelliklerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir? şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 2. Öğretmenlerin eğitim fakültesi öğretim üyelerinin katıldığı bir araştırma projesinde çalışmalarının dağılımı
(Table 2. The distribution of teacher's numbers participated in research project with faculties of education faculty)

Araştırma Projesinde Çalışma			
Evet		Hayır	
n	%	N	%
69	8,2	769	91,8

Birinci alt problem doğrultusunda, Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin çok düşük (%8,2) bir kesiminin öğretim üyeleri ile birlikte bir araştırma projesinde yer aldığı, büyük çoğunluğunun (%91,8) yer almadığı görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin eğitim fakültesi öğretim üyelerinin katıldığı bir araştırma projesinde çalışmalarının kişisel ve mesleki özelliklere göre dağılımı

(Table 3. The distribution of teacher's numbers participated in research project with faculties of education faculty according to teacher's personel and professional characteristics)

Değişkenler	Öğretmen Sayısı (N)	%
Okul Türü		
Devlet	41	59,4
Özel	28	40,6
Okul Düzeyi		
İlköğretim	50	72,5
Ortaöğretim	19	17,5
Ortaöğretim Türü		
Genel	9	13
Mesleki	10	14,5
Cinsiyet		
Kadın	45	65,2
Erkek	24	34,8
Eğitim Düzeyi		
Lisans	51	73,9
Lisansüstü	18	26,1
Mezun Olunan Alan		
Eğitim Fakültesi	45	65,2
Fen-Edebiyat Fak.	14	20,3
Diğer	10	14,5
Okul Teşvik Düzeyi		
Düşük	10	14,5
Orta	27	39,1
Yüksek	32	46,4
Sosyoekonomik Çevre		
Düşük	18	26,1
Orta	25	36,2
Yüksek	26	37,7
Branş		
Sınıf Öğrt.	27	39,1
Sözel Alan.	23	33,3
Sayısal Alan.	11	15,9
Uygulamalı Alan.	4	5,8
Meslek Ders.	4	5,8
Görev Hizmet Süresi		
1-5 Yıl	13	18,8
6-10 Yıl	10	14,5
11-15 Yıl	18	26,1
16-20 Yıl	14	20,3
21 ve üstü	14	20,3
Lisansüstü Eğitimin Katkısı		
Katkı Sunmaz	8	11,6
Az	9	13
Orta	12	17,4
Çok	36	52,2
Fikrim Yok	4	5,8

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin projede yer alan diliminin (%8) ise daha çok özel okullarda (devlet 6,7; özel %12,3) olduğu, okul kademesine göre daha çok ortaöğretimde (%10,6) ve mesleki ortaöğretimde (%6,3) olduğu, kadın ve erkeklerin eşit bir dağılım

gösterdiği, daha çok lisansüstü (tezli) bir eğitime sahip öğretmenlerden oluştuğu (%18,8); eğitim fakültesi (%9) mezunlarının, sınıf öğretmenlerinin (%11,1) ve mesleğin ilk beş yılında (%12) olanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu öğretmenlerin daha çok yüksek sosyoekonomik çevre (%11,1) düzeyine sahip okullarda çalıştıkları ve okul yönetiminin öğretmenlerin mesleki gelişim teşvik düzeylerinin yüksek (%10) olan okullarda buldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi "MEB ya da eğitim fakülteleri tarafından son 5 yılda düzenlenen öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik akademik ve mesleki etkinliklere katılma sıklığı öğretmenlerin kişisel-mesleki özelliklerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin akademik ve mesleki etkinliklere katılma sıklığı
(Table 4. The participation frequency of teachers to academic and vocational activities)

Etkinlik Türü	Hayır		Evet-Katılım Derecesi							
	Toplam		1 kez		2 kez		3 kez		Evet Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Seminer	456	54,4	114	13,6	85	10,1	183	21,8	382	45,6
Panel	632	75,4	81	9,7	59	7	67	8	206	24,6
Konferans	556	66,3	114	13,6	68	8,1	101	12,1	282	33,7
Kurultay	782	93,3	32	3,8	16	1,9	8	1	56	6,7
Hizmet İçi Eğitim	519	61,9	95	11,3	66	7,9	158	18,9	319	38,1
Şuralar	810	96,7	12	1,4	6	0,7	10	1,2	28	3,3
Eğitim Bölgesi	761	90,8	33	3,9	15	1,8	29	3,5	77	9,2

Tablo 4'te öğretmenlerin akademik etkinliklere katılma sıklığının dağılımı incelendiğinde seminerde (%45,6) daha çok yoğunlaştığı, bunu hizmetiçi eğitim (%38,1) ve konferansların (%33,7) izlediği görülmektedir. Öğretmenlerin üçte ikisinin panel, konferans, hatta hizmet içi eğitim konusunda dahi eğitim fakültesi öğretim üyeleriyle bir etkileşim içinde olmadığı görülmektedir.

Katılımın daha çok seminerlerde yoğunlaşmasından dolayı öğretmenlerin bazı değişkenler açısından bu dağılımı incelenmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin seminerlere katılma sıklığının dağılımı
(Table 5. The distribution of the participation frequency of teachers to seminars)

Değişkenler	Öğretmen Sayısı (N)	%
Okul Türü		
Devlet	228	37,3
Özel	154	67,8
Okul Düzeyi		
İlköğretim	227	48,1
Ortaöğretim	67	42,1
Ortaöğretim Türü		
Genel	88	42,5
Mesleki	67	42,1
Cinsiyet		
Kadın	256	46,5
Erkek	126	43,9

Tablo 5'in devamı		
Eğitim Düzeyi		
Lisans	323	43,5
Lisansüstü	59	61,5
Mezun Olunan Alan		
Eğitim Fakültesi	237	47,3
Fen-Edebiyat Fak.	85	43,6
Diğer	60	42,3
Okul Teşvik Düzeyi		
Düşük	58	37,4
Orta	144	39,6
Yüksek	180	56,4
Sosyoekonomik Çevre		
Düşük	95	35,1
Orta	140	42,2
Yüksek	147	62,6
Branş		
Sınıf Öğretmenliği	110	45,1
Sözel Alanlar	145	46,6
Sayısal Alanlar	74	42,8
Uygulamalı Alanlar	27	46,6
Meslek Dersleri	26	50
Görev Hizmet Süresi		
1-5 Yıl	65	17
6-10 Yıl	72	18
11-15 Yıl	92	24
16-20 Yıl	54	14
21 ve üstü	99	25
Lisansüstü Eğitimin Katkısı		
Katkı Sunmaz	18	28,1
Az	43	45,7
Orta	114	47,5
Çok	167	50,6
Fikrim Yok	40	36,4

Seminerlere katılan öğretmenlerin daha çok özel okulda (%67,8) ve *ilköğretimde* (%48,1) çalıştığı; *kadın erkek* oranları ve *branş* dağılımlarının yakın olduğu; mesleğindeki *hizmet süresi* 21 ve üstü olan öğretmenlerin (%25) seminerlere daha çok katıldıkları ve *eğitim fakültesi* mezunlarının (%47,3) ve *lisansüstü* mezunlarının daha çok katıldıkları (%61,5), *yüksek* bir sosyo-ekonomik çevreye (%62,6,) sahip oldukları ve okul yönetiminin öğretmenlerin mesleki gelişimini daha çok (%56,4) teşvik ettikleri okullarda bulunan öğretmenlerle *lisansüstü* eğitimin mesleki gelişime çok (%50,6) katkı sunacağını belirten öğretmenlerin seminerlere daha çok katıldıkları görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Öğretim üyelerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik verdikleri akademik etkinliklerin, öğretmenlere katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 6. Eğitim Fakülteleri tarafından düzenlenen veya Eğitim Fakülteleri öğretim üyelerinin yer aldığı etkinliklerin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı derecesi

(Table 6. The contributions degree of activities participated or organized by members of the faculties of education faculty to teachers' professional development)

Katılma Oranı	Öğretmen Sayısı (N)	%
Hiç	79	9,4
Az	214	25,5
Orta	328	39,1
Çok	217	25,9

Tablo 6'ya göre öğretim üyeleri tarafından düzenlenen etkinliklere katılan öğretmenlerin bu etkinlikleri mesleki gelişimlerine katkıları bakımından daha çok orta düzeyde (%39,1) değerlendirdikleri görülmektedir. Her dört kişiden birisi katkıyı az bulurken yaklaşık %10'u ise hiç katkısı bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin katıldığı mesleki gelişim etkinliklerinin katkıları

(Table 7. The contributions of teachers participated in professional development activities)

Öğretmen Görüşleri	Öğretmen sayısı (N)	%
1.Yeni öğretim-yöntem ve teknikleri öğrenme	194	24,81
2.Sisteme ve eğitime geniş bir bakış açısı kazandırma: Vizyon Oluşturmak Öğretmenlik mesleğinin önemini kavramak	94	12.02
3.Sınıf yönetimi: Öğrenciyi tanıma ve davranış yönetimini öğrendim. Öğrenci psikolojisini anlamamda etkili oldu. Öğrenci davranışlarını olumlu yönde geliştirmeme yardımcı oldu. Rehberlik bilgisi konusunda katkı sağladı.	64	8.18
4.İnsan ilişkileri ve öğrencilerle iletişim : Öğretmen- öğrenci - veli iletişimi Empati yapmayı öğrendim	53	6.77
5. Eğitim teknolojileri	39	4.98
6. Güncel gelişmeler hakkında bilgilenme : Yeni yaklaşımlar konusunda bilgilenme	70	8.95
7.Mesleki paylaşım ve sosyalleşme : Meslektaşlarımla tanışma ve sosyalleşme Sorunları ve uygulamaları diğer öğretmenlerin deneyimleriyle karşılaştırma	37	4.73
8.Kişisel farkındalık : Eksikliklerimi farketmemi sağladı. Yeteneklerimi keşfetmemi sağladı. Kariyer planlaması yapmayı öğrendim	53	6.77
9.Eğitim sisteminde uygulanan yeni programlara uyum	17	2.17
10.Ölçme -Değerlendirme	10	1.28
11.Sınıf içi uygulamalarda kolaylık sağlama: Kuramsal bilgi ile uygulamayı birleştirmeyi sağladı. Karşılaştığım sorunları çözmemde katkı sağladı.	28	3.58
12.Konu bilgisi ve daha önce öğrendiklerini anımsatma: Hızlı Okuma, İnsan Ve Çevre, İnteraktif Eğitim, İlkoydım, Genel Kültür,Yaratıcılığı Artırmak, Matematik Bilgisi Edinmek, Özel Eğitim, Planlama, Karar Verme, Yönetim, Deneyim Edinme, Anlatım Becerisini Geliştirmede Katkı, Araştırma Yapmayı Öğrenme	102	13.04
13.Katkısı olmadı	21	2.68

Tablo 7'deki bulgular öğretmenlerin katıldığı mesleki gelişim etkinliklerinin daha çok belirli temalar altında toplandığını göstermektedir. Öğretme ve öğrenme durumları (n=194, %24,81), sınıf yönetimi konuları (n=64, %8,18), katıldıkları alanın içeriği ile ilgili katkı sağladığı (n=102, %13,04) ve öğretmenlik mesleğine ilişkin farklı bakış açıları (n=94, %12,02) kazandırdığını ortaya koymaktadır. Öğretim teknolojileri (n=39, %4,98), ölçme değerlendirme (n=10, %1,28) alanında daha az bir kazanımın olduğu görülmektedir. Tablo 7'de ana temalar altında farklı katılımcıların görüşlerinden örnekler verilmiştir. Örneğin, sınıf yönetimi temasında; "Öğrenciyi tanıma ve davranış yönetimini öğrendim(8.katılımcı). Öğrenci psikolojisini anlamamda etkili oldu(20. katılımcı)" görüşleri dile getirilmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Eğitim fakülteleri tarafından öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik düzenlenen etkinlikler hakkında, öğretmenlerin nasıl bilgilendirilmesi gerektiğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 8 ve Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin eğitim fakülteleri tarafından düzenlenen mesleki gelişim etkinlikleri konusunda bilgilendirilme isteklerine ilişkin görüşlerinin dağılımı
(Table 8. The distribution of teachers' opinions about requests to be informed on the professional development activities organized by education faculty)

Bilgilendirilme İsteği	Öğretmen Sayısı (N)	%
Evet	755	90,1
Hayır	83	9,9

Tablo 8'den anlaşılacağı gibi öğretmenlerin eğitim fakülteleri tarafından düzenlenen mesleki gelişim etkinlikleri konusunda (%90,1) bilgilendirilmek istedikleri görülmektedir. Tablo 9'da ise öğretmenlerin daha çok elektronik posta (%51) ve imza sirküleri (%45,2) ile bilgilendirilmek istedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 9. Öğretmenlerin eğitim fakülteleri tarafından düzenlenen mesleki gelişim etkinlikleri konusunda bilgilendirilme yöntemlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı
(Table 9. The distribution of teachers' opinions about methods to be informed on the professional development activities organized by education faculty)

Bilgilendirme Yöntemi	Öğretmen Sayısı (N)	%
İmza Sirküleri	379	45,2
Bülten - Broşür	229	27,3
E-Posta	427	51
Cep telefonu mesajı	197	23,5
Basın-Yayın	136	16,2

Araştırmanın beşinci alt problemi "Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde, eğitim fakültelerinden gereksinim duyduğu destek türüne ilişkin görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde eğitim fakültelerinden bekledikleri destek türüne ilişkin görüşlerinin dağılımı
(Table 10. The distribution of teachers' opinions about type of support expected from education faculty for professional development)

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Gereksinim Düzeyi							
	Hiç		Az		Orta		Çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yöntem ve Tekn.	36	4,3	85	10,1	346	41,3	371	44,3
Teknoloji, Materyal	26	3,1	64	7,6	319	38,1	429	51,2
Ölçme Değerlendirme	45	5,4	120	14,3	369	44	304	36,3
Sınıf Yönetimi	45	5,4	96	11,5	284	33,9	413	49,3

Tablo 10'daki bulgular öğretmenlerin eğitim fakültelerinden mesleki gelişim etkinliklerine orta ve yüksek düzeyde gereksinim duyduklarını göstermektedir. En yüksek düzeyde gereksinimin öğretim teknolojileri (%51,2) ile sınıf yönetiminde (%49,3) olduğu, her beş öğretmenden birinin ise ölçme ve değerlendirme alanında hiç ve az düzeyde gereksinim duyduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde eğitim fakültelerinden bekledikleri destek türüne ilişkin görüşlerinin kişisel özelliklere göre dağılımı incelendiğinde gereksinim düzeylerinin daha çok orta ve çokta yoğunlaştığı görülmüştür. Bu nedenle hiç ve az gereksinim düzeylerinin dağılımları alınmamıştır. Bulgular kısaca şu şekilde özetlenebilir. Özel okullarda çalışan öğretmenler ölçme değerlendirme hariç diğer etkinliklere daha çok gereksinim duymaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin gereksinim düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin gereksinim düzeyi birbirine yakın bulunmuştur. Ancak sınıf yönetimine erkekler daha çok gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin tüm mesleki gelişim etkinliklerine gereksinim düzeyi daha çok bulunmuştur. Sözel branşların ve meslek derslerine giren öğretmenlerin gereksinim düzeyi daha çok bulunmuştur. En düşük gereksinim düzeyi sayısal branş öğretmenlerinde görülmektedir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin gereksinim düzeyi tüm etkinliklerde yüksek bulunmuştur. Eğitim fakültesi ve fen-edebiyat fakültesi mezunları arasında öğretim teknolojileri ve materyal kullanımında en yüksek farkın olduğu, öğretmenlerin diğer etkinliklerde gereksinim düzeylerinin birbirine yakın düzeylerde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın altıncı alt problemi "Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için eğitim fakültelerinin web sitelerinde bulunması önerilen bilgi kaynaklarının önem düzeyi, öğretmen görüşlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 11'de verilmektedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için Eğitim Fakültelerinin web sitelerinde bulunması beklenen bilgi kaynaklarına ilişkin görüşlerinin dağılımı

(Table 11. The distribution of teachers' opinions about information resources expected to be finding on the web sites of education faculty for professional development)

Bilgi Kaynakları	Önem Düzeyi							
	Hiç		Az		Orta		Çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%
E-Kitap	21	2,5	101	12,1	274	32,7	442	52,7
Akademik Dergiler	18	2,1	82	9,8	256	30,5	482	57,5
Erişim Adresleri	22	2,6	46	5,5	224	26,7	546	65,2
Yöntem ve Tekn.	13	1,6	54	6,4	224	26,7	547	65,3
Materyal Desteği	13	1,6	52	6,2	221	26,4	552	65,9

Tablo 11'in devamı								
Ölçme Değerlendirme	15	1,8	126	15	271	32,3	426	50,8
Davranış Yönetimi	23	2,7	84	10	224	26,7	507	60,5
Forum Sayfası	57	6,8	163	19,5	264	31,5	354	42,2

Tablo 11'de dağılıma bakıldığında, görüşlerin ağırlıklı olarak çok önemli düzeyinde olduğu görülmektedir. Dağılımlar kişisel özelliklere göre incelendiğinde, devlet ve özel okul dağılımlarının değerlerinin yakın olduğu, ancak özel okulların; e-kitap, akademik dergiler, erişim adresleri, ölçme değerlendirme, forum sayfası bilgi kaynaklarını; devlet okullarının ise yöntem ve teknikler, materyal desteği ve davranış yönetimi bilgi kaynaklarını daha yüksek düzeyde önemsedikleri görülmektedir.

İlköğretimdeki öğretmenlerin e-kitap, erişim adresleri, materyal desteği, ölçme değerlendirme bilgi kaynaklarını; ortaöğretimdeki öğretmenlerin ise akademik dergiler, yöntem ve teknikler, davranış yönetimi ve forum sayfası bilgi kaynaklarını daha yüksek düzeyde önemsedikleri görülmektedir.

Düz ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin e-kitap, akademik dergiler, erişim adresleri ve forum sayfası kaynaklarını; mesleki ortaöğretimdeki öğretmenlerin ise yöntem ve teknikler, ölçme değerlendirme ve davranış yönetimi kaynaklarını daha yüksek düzeyde önemsedikleri görülmektedir. Kadın öğretmenler yöntem ve teknikler, materyal desteği, ölçme değerlendirme ve davranış yönetimi kaynaklarını; erkek öğretmenler ise e-kitap, akademik dergiler, erişim adresleri, ve forum sayfası kaynaklarını daha yüksek düzeyde önemsemektedir. Sınıf öğretmenlerinin erişim adresleri, materyal desteği, ölçme değerlendirme ve forum sayfası kaynaklarını; uygulamalı alanlarda çalışan öğretmenlerin e-kitap, yöntem ve teknikler kaynaklarını ve meslek öğretmenlerinin akademik dergiler ve davranış yönetimi kaynaklarını daha yüksek düzeyde önemsedikleri görülmektedir. Sözel ve sayısal alanlarda çalışan öğretmenlerin ise belirli bir bilgi kaynağında daha yüksek beklenti düzeylerine sahip olmadıkları görülmektedir. Tüm bilgi kaynakları alanlarında lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin daha yüksek önem düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Davranış yönetimi ve akademik dergiler dışındaki bütün alanlarda 21yıl ve üstü hizmet süresine sahip öğretmenlerin daha yüksek önem düzeyine sahip oldukları, davranış yönetimi alanında ise 11-15 yıl ve akademik dergiler alanında ise 1-5 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin daha yüksek önem düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Materyal desteği dışındaki bütün bilgi kaynaklarında diğer alanlardan mezun olan öğretmenlerin (eğitim ve fen-edebiyat dışı fakülteler) daha yüksek önem düzeyine sahip oldukları, materyal desteği alanında ise eğitim fakülteleri mezunu olan öğretmenlerin daha yüksek önem düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmanın yedinci alt problemi "Eğitim fakültelerini, öğretmenlerin mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 12 ve Tablo 13'de verilmektedir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Eğitim Fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak görmelerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

(Table 12. The distribution of teachers' opinions about perceptions for education faculties as an institution to be referred for professional development)

Başvuru Kaynağı Olarak Görme	Öğretmen Sayısı (N)	%
Evet	492	58,7
Hayır	227	27,1
Fikrim Yok	119	14,2

Tablo 12'de ortaya konulan bulgular öğretmenlerin üçte ikisinin eğitim fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak gördüklerini, ancak her üç öğretmenden birinin ise görmediği ya da bir fikrinin olmadığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, yönetimin teşvik düzeyinin ve sosyoekonomik çevre düzeyinin yüksek olduğu okullarda olan ve *lisansüstü* eğitim almak isteyen öğretmenlerin daha yüksek düzeyde bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Bu alt problemle ilgili olarak öğretmenlere açık uçlu olarak "eğitim fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak kurum olarak görmelerinin nedenleri" sorulmuştur.

Tablo 13. Öğretmenlerin Eğitim Fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak bir kurum olarak görme nedenlerine ilişkin görüşleri
(Table 13. Teachers' opinions about the reasons of perceptions for education faculties as an institution to be referred for professional development)

Öğretmen Görüşleri	Öğretmen Sayısı (N)	%
Olumlu Algı Nedenleri		
1. Araştırma yapan kurumlar: Bilimsel araştırma yapılan kurumlardır Eğitimde karşılaşılan sorunları çözmeye danışılacak kurumlardır. Öğretmenlere rehberlik edip, çalışmalarında destek olabilecek kurumlardır. Okullardaki sorunların birebir çözümlendiği yerlerdir.	71	11.90
2. Eğitim işi profesyonel olarak yapılmaktadır: Eğitim uzmanlarından bilgi alınabilir. En doğru bilgi edinilebilecek kurumlardır. Araştırma sonuçlarına dayanarak eğitimi yönlendirebilecek kurumlardır. Eğitimde kaliteyi artırabilecek kurumlardır.	200	33.50
3. Eğitim fakültelerinden teknoloji-kaynak temini	23	3.85
4. Öğretmeni geliştirme, eğitimdeki yenilikler ve gelişmeler hakkında bilgilendirme: Eğitimde gelişmeler ve değişiklikler fakültelerin desteği ile okullarda yerleşir. Eğitimde yeni uygulamaların geliştirildiği kurumlardır. Değişim için profesyonel destek gerekir. Eğitim fakülteleri ile kurumsal etkileşim gerekir Öğretmenlikte öğrencilik bitmemeli. Eğitim fakülteleri eğitimciyi geliştirir, yenilenmesinde katkıda bulunur. Öğretim yöntem ve tekniklerindeki yenilikler konusunda bilgi verecek kurumlardır. Eğitimcilerin bilgi eksikliklerini tamamlanmasında katkı olur. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlere destek programı uygulanabilir.	132	22.11

Tablo 13'ün devamı		
Olumsuz Algı Nedenleri		
5. Eğitim fakülteleri ile öğretmenler arasında iletişim eksikliği: Eğitim fakülteleri ile öğretmenler arasında etkinliklerin paylaşımı konusunda iletişim eksikliği Düzenlenen etkinlikler konusunda öğretmenlere bilgi iletilmemektedir. Eğitim fakülteleri ile öğretmenler arasında iletişim yoktur.	65	10.88
6. Eğitim fakültelerinin öğretmenlere ilgisizliği: Eğitim fakülteleri öğretmenlere yeterli ölçüde ilgi göstermemektedirler.	22	3.68
7. Eğitim fakülteleri pratik uygulamadan uzak: Eğitim fakülteleri pratik uygulamadan uzak olduğu için başvurulacak bir kurum değildir.	54	9.04
8. Eğitim fakülteleri başvuru kaynağı değildir: Öğretim üyeleri kendilerini yenilememekte ve eski yöntem ve teknikleri hala kullanmaktadırlar. Eğitim fakülteleri yetersiz olduğu için başvuru kaynağı değildirler.	12	2.01
9. Gereksinim yok	18	3.01

Tablo 13'de ortaya konan bulgular, öğretmenlerin eğitim fakültelerini mesleki gelişim açısından başvurulacak kurum olarak görmelerinin nedenleri, ilk önce "olumlu ve olumsuz algı nedenleri" olarak iki ana tema ile gruplanmış daha sonra alt ikincil temalar oluşturulmuştur. Olumlu algı nedenleri teması altındaki alt temalarda en büyük oran "-eğitim işinin- uzmanlık alanının eğitim fakültesi olduğu" (n=200, %33,50) ile "öğretmen geliştirme görevinin (n=132, %22,11) adresinin eğitim fakültesi olduğu" temalarıdır. "Olumsuz algı nedenleri" teması ile ilgili dağılıma bakıldığında, iki alt temanın öne çıktığı görülmektedir: (1) Eğitim fakülteleri ve milli eğitim kurumları arasında yaşanan iletişim eksikliği (n=65, %10,88); (2) Eğitim fakültelerinin pratik uygulamadan uzak bir kurum olmasıdır (n=54, %9.04). Tablo 13'te temalar altında katılımcıların doğrudan görüşlerine örnekler verilmiştir. Örneğin "En doğru bilgi edinilebilecek kurumlardır(134. Katılımcı). Öğretmenlikte öğrencilik bitmemeli. Eğitim fakülteleri eğitimciyi geliştirir, yenilenmesinde katkıda bulunur(443. Katılımcı). Eğitim fakülteleri ile öğretmenler arasında etkinliklerin paylaşımı konusunda iletişim eksikliği vardır(52. Katılımcı)."

Araştırmanın sekizinci alt problemi "Eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolüne ilişkin öğretmen görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?" şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin analiz sonuçları Tablo 14'te verilmektedir.

Tablo 14. Eğitim Fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolüne ilişkin görüşlerinin dağılımı
(Table 14. The distribution of teachers' opinions about role of education faculties for professional development)

Öğretmen Görüşleri	Öğretmen Sayısı (N)	%
1.Hizmet içi eğitim	147	20.76
2. Güncel materyal desteği ve kaynak sağlama	25	3.53
3.Yönlendiricilik -önderlik - danışmalık-rehberlik Uygulama farklılıklarının giderilmesini sağlayan bütünleştirici bir etken olmalıdır Eğitimle ilgili her türlü sorunda başvurulacak, danışılacak bir kaynak olmalıdır Eğitim sisteminde öğretmenleri motive etmeli, sosyal faaliyetler düzenlemeli Öğretmenlerin çalışmalarında destekleyici olmalı	81	11.44
4. Yeni öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamalı olarak verme Teorik bilgileri pratiğe uyarlamada destek olmalı Yeni öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgi aktarımı	110	15.54
5.Öğretmeni geliştirme Eğitimde yapılan yeni değişikliklere uyum sağlamada yardımcı rolü üstlenmelidir. Yenilikleri takip ederek internet basın- yayın yoluyla duyurmalıdır. Mezun ettiği öğrencilerin mesleki gelişimlerini takip etmelidir. İdeali tanımlama: Eğitim fakülteleri öğretmenlik mesleğinin olması gerekenlerini öğretir	82	11.58
6. Sorunlara karşı duyarlılık-izleme-araştırma yapma- paylaşma Eğitim kurumlarının sorunlarını saptama ve araştırma yapma İşbirliği içinde eğitim süreçlerini gözleme ve değerlendirme Öğretmenlerin uygulamalarda teorik kuramlardan kopmamasını sağlama Öğretmenlerin sorunlarını saptayıp çözümler geliştirilmesine yardımcı olma Yeni programların geliştirilmesi ve uygulanmasında, yerleşmesinde yardımcı olma Güncel sorunlara göre programlar geliştirme, Müfredatın uygulanabilirliği ve geliştirilmesi konusunda destek olma, Alandaki yeni bilgileri ve yayma, araştırma sonuçlarını paylaşma	149	21.04
7.Eğitim sisteminin yönetiminde daha etkin olma Eğitim sisteminin bir parçası olmalıdır. Eğitim fakülteleri sistemin etkin bir üyesi olmalı Eğitim fakülteleri sistemde aktif olarak sorumluluk almalı Eğitim fakülteleri eğitim sistemini planlamalıdır.	43	6.07
8.Öğretmen yetiştiren kurumlardır.	60	8.47
9.Bir rolü yoktur.	11	1.55

Tablo 14'teki bulgular, eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolünü, daha çok "üretilen bilginin uygulamalı biçimde paylaşılması, yenilikler hakkında bilgilendirme ve yönlendirme (n=149, %21,04) ve hizmet içi eğitim verme(n=147, %20,76)" olarak gördüklerini göstermektedir. Tablo 14'te temalar altında katılımcı görüşlerine örnekler verilmiştir. Örneğin: "Eğitim kurumlarının sorunlarını saptama ve araştırma yapma (35. Katılımcı). İşbirliği içinde eğitim süreçlerini gözleme ve değerlendirme(67.

Katılımcı). Öğretmenlerin uygulamalarda teorik kuramlardan kopmamasını sağlama (82. Katılımcı)“

5. TARTIŞMA (DISCUSSIONS)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%91,8) öğretim üyeleriyle birlikte bir araştırma projesinde yer almadığı görülmüştür. O'Brien ve Christie'ye (2008: 160) göre öğretmenlerin mesleki gelişimi, okul-üniversite işbirliği ile geliştirilen projelerle genişletilebilir ve proje sürecinde öğrenilen roller davranışa dönüşebilir. Projeler okulun ve öğretmenlerin gereksinimlerinin karşılanmasını sağlar. İtalya (Dutto,2000), Amerika (O'Brien ve Christie (2008), Nijerya (Moon, 2008), Amerika (Kaliforniya) (Kreith ve Thompson, 1996) ve Estonya (Eisenschmidt,2008) gibi birçok ülkede öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik okul-üniversite işbirliğine dayalı araştırma projeleri uygulanmakta ve geliştirilmesine önem verilmektedir. Ülkemizde proje ve eğitim araştırmalarına katılan öğretmenlerin sayısının düşüklüğü, ortak çalışmalar için öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin iş yükünün dikkate alınarak, uygulanabilir planlamaların yapılmayışı, ortak projelerin akademik yükselmelerdeki puanlamada neredeyse hiç dikkate alınmaması ve gerek milli eğitim genelinde gerekse okul yönetimi alanında özümsemiş bir araştırma kültürünün henüz emekleme aşamasında oluşu gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir.

Öğretmenlerin, öğretim üyelerinin yer aldığı, eğitim fakülteleri ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen akademik ve mesleki etkinliklere yeterli düzeyde katılmadıkları, katıldıkları etkinliklerin mesleki gelişimlerine etkisinin fazla olmadığı bulgusu Özyürek (1981), Baykan, Güngen ve Ünal (1987), Boydak ve Dikici (2001), Şen (2003); Yılmaz, Yoldaş ve Yangil'in (2004), Uçar ve İpek (2006), Kaya, Çepni ve Küçük'ün (2005) çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Bu çalışmaların bulguları da hizmet içi eğitime katılım oranının düşüklüğü, verimsizliği ve beklentileri karşılamada yetersiz kaldığını göstermektedir. Mesleki gelişim etkinliklerine katılım az olduğu halde, öğretmenler en çok *öğretme ve öğrenme durumları, sınıf yönetimi* konuları, *katıldıkları etkinliğin içeriği* ile ilgili katkı sağladığını ve *öğretmenlik mesleğine ilişkin farklı bakış açıları* kazandırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde eğitim fakültelerinden en yüksek düzeyde öğretim teknolojileri (%51,2) ile sınıf yönetimi (%49,3) alanında destek bekledikleri bulgusu, Kaçan (Akt. Uçar ve İpek, 2006), Tonbul (2006), Çolak (2001), Dedeoğlu, Durali ve Kış (2004) ve Gürgür'ün (2001), araştırma sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir. Buna göre üniversitelerin öğretmenlere öğretim teknolojileri ve metodolojik destek sağlanması, alanyazındaki gelişmelerden, çalışan öğretmenlerin haberdar edilmesi, seminerlerin ise uygulamalı verilmesi doğrultusunda bir beklenti olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinin öğretmenlerin mesleki gelişimindeki rolünü ise, mezuniyet sonrası izleme, hizmet içi eğitim, devletle işbirliği yapma, alternatif öğretim yöntemlerini öğretmek olarak açıklamışlardır. Ayrıca öğretmenlerin %95'i etkinlikler konusunda bilgilendirilmek istediklerini ifade etmişlerdir. MEB'nın verileri de öğretmenlere yönelik mesleki gelişim etkinliklerinin ağırlıklı olarak seminerler biçiminde verildiğini ortaya koymaktadır (MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı, 2009). Dutto'nun (2000) araştırmasına göre İtalya'da mesleki gelişim etkinliklerine katılım oranları %96 civarında; öğretmenlerin etkinliklerin etkililik oranları hakkında görüşleri seminerler için %69,5, grup çalışmaları %75,3, workshoplar %91,8, uzaktan eğitim %61,7 olarak değerlendirilmiştir. Bu sonuçların nedenleri olarak,

ülkemizde öğretmen sayısının çokluğu; herkesin her eğitime katılma zorunluluğundan dolayı, öğretmenlere ancak 3-4 yılda bir sıra gelmesi; üniversitelerin bu planlamada başından itibaren yer almaması; etkinliklerin ağırlıklı olarak konferans ve seminer biçiminde ve alanında yetkin olmayan kişilerce; verilmesi; etkinliklerin etkisinin düşüklüğü ve öğretmen beklentilerinin karşılanmaması, gibi nedenler sayılabilir. Etkinlik programlarının yerel düzeyde ve kuruluşlarla birlikte planlanmaması ve merkeziyetçi anlayışın bu etkinliklere katılımı zorlaştırdığı söylenebilir. Gerek bilgi içeriklerinin gerekse öğretim ve öğrenme yaklaşımlarının sürekli bir gelişim içerisinde olduğu dikkate alındığında bu durumun, oldukça kaygı verici olduğu söylenebilir. Öte yandan bu araştırma bulguları öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde eğitim fakültelerine özel bir anlam yüklemeleri, fakültelerin ve öğretim elemanlarının öğretmenlerin bu beklentilerini karşılayacak biçimde kendilerini yenilemeleri ve geliştirmeleri halinde, umut verici olarak görülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Araştırma sonuçları öğretmenlerin eğitim fakülteleri öğretim üyelerinin de olduğu mesleki gelişim etkinliklerine az katıldıklarını; bu etkinliklerden ve öğretim üyelerinin tamamladıkları bilimsel çalışmaların sonuçlarından yeterince yararlanmadıklarını; kurumlar arasında amaç birliğinin olmayışı, eğitim fakültelerinin uygulamalardan uzak oluşu ve öğretim üyelerinin tutumundan kaynaklanan nedenlerden dolayı istenen işbirliği ortamının yaratılmadığını, ancak tüm bunlara karşın, mesleki gelişim açısından eğitim fakültelerinden öğretim teknolojileri ve öğretim yöntemleri konularında destek sağlama, mezuniyet sonrası izleme, hizmet içi eğitim, kurumların işbirliği yapması yönünde beklenti içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda şu öneriler geliştirilmiştir:

- Öğretmenlerin öğretim elemanları ile birlikte yer alışı bilimsel araştırmaları teşvik etmek için
 - o Bilimsel yayın yapmak, öğretmen kariyer sisteminde özellikle başöğretmenliğe geçişte bir ön koşul olabilir;
 - o İl ve ilçe milli eğitim ve okul müdürlükleri eğitim fakülteleri ile bir araya gelerek ortak çalışma takvimi belirlemelidir.
 - o Buradaki etkinlikler öğretim elemanının ders yüküne sayılmalı ve ücretlendirilmelidir.
 - o Öğretmenlere tamamlanmış, başarılı projeler, proje yürütücüleri aracılığıyla tanıtılmalı,
- Öğretmenlerin eğitim politikalarının belirlendiği şura ve eğitimde yerel uygulamalara ilişkin kararların alındığı eğitim bölgeleri komisyonları toplantılarının sonuçları bildirilmeli ve bu etkinliklere katılımları teşvik edilmelidir.
- Öğretmenler, bilimsel araştırma yapma ve yayınlama ile ilgili hizmet içi eğitim alabilir. Bu hizmet içi eğitimi, alanında ya da eğitim bilimlerinde lisansüstü eğitim yapmış öğretmenler verebilir. Lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin lisansüstü eğitimi sırasında, eğitimini tamamlamak için bir bildiri sunma koşulu getirilebilir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerinden daha çok yararlanabilmesi için (a) Etkinlikler öğretmen gereksinimleri ile ilişkilendirilebilir. Bunun için: (i) Öğretmenlerin okul türü, branşı, kıdemi, mezun olduğu fakülte-alan dikkate alınabilir. (ii) Öğretmenlere mesleki gelişim etkinlikleri olarak sırasıyla öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, sınıf yönetimi, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme-

değerlendirme alanında destek sağlanabilir. (b) Etkinliklerin zamanlaması ve planlaması sürecine öğretmenler dahil edilebilir. (c) Etkinlikler kısa süreli ve geleneksel anlatım yöntemi yerine uygulamalı, materyal çeşitliliği desteğiyle birkaç oturumda, süreç ve sonuçlar değerlendirilerek verilebilir. (d) Uzaktan eğitim modelinden yararlanma yoluna gidilebilir.

- Öğretmenler, eğitim fakülteleri tarafından düzenlenen mesleki gelişim etkinlikleri hakkında değişik araçlar (elektronik posta, imza sirküleri-okulda duyuru, cep tel. mesajı, basın-yayın, bülten-broşür-afiş) ile konusunda bilgilendirilebilir.
- Eğitim fakültelerinin web sayfalarında, değişik branşlar için materyal desteği, yöntem ve teknikler, erişim adresleri, davranış yönetimi, akademik dergiler, e-kitap, ölçme değerlendirme ve forum sayfaları yer alabilir.
- Öğretim elemanları araştıracakları konu ve lisansüstü tezlerin alanları açısından öncelikle bölgelerinde daha düşük sosyoekonomik çevreye sahip olan okulların eğitim sorunlarına yönelmeli; araştırma sonuçları yılda bir ya da iki yılda bir öğretmenlere oturumlarda sunulabilir, basılı materyaller ulaştırılabilir ve MEB'in elektronik veri tabanlarında yayınlanabilir.
- Okullar uluslar arası indekslerce taranan Türkçe eğitim bilimleri dergilerine üye olabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aydın, M., (2005). Eğitim yönetimi. 7. Baskı, Ankara: Hatipoğlu Yayıncılık.
2. Aytaç, T., (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. Millî Eğitim Eğitim-Sanat-Kültür Dergisi.Sayı:147, 25 Kasım 2008'de <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/147/aytac.htm>. adresinden.
3. Barret, L., (1992). Implementing an Institutional Change for Rewarding Teaching at Research Oriented Universities, American Educational Research Association Meeting. San Francisco.
4. Baykan, S., Güngen, Y. ve Ünal, S., (1987). Mesleki eğitimde hizmet içi eğitim. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, ss:233-240. 06. Şubat 2010'da <http://193.140.216.63/19872suna%20baykan.pdf> adresinden.
5. Bologna Süreci, (2003).Avrupa Yüksek Öğretim Alanını Gerçekleştirmek. Yüksek Öğretimden Sorumlu Bakanlar Konferansı. Berlin. 24. Ocak 2009'da www.bologna.gov.tr/documents/files/.../BerlinDeklerasyonu.doc. adresinden.
6. Boydak Ö.M. ve Dikici, A., (2001). Hizmet içi eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:11,Cilt:2,ss: 225-240. 21. Aralık 2009'da <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt11/sayi2/225-240.pdf>.adresinden.
7. Canman, D., (1979). Türk kamu kesiminde hizmet içi ölçme ve değerlendirme. Ankara: TODAİ
8. Carroll, T., (2001) "Appreciating Good Teaching, A conversation with Lee Shulman", Educational Leadership, 58(5), ss:6-12.
9. Çolak, A., (2001). Zihin özürlü çocuklar ile ilköğretim okulu ve mesleki eğitim merkezindeki özel eğitim öğretmenlerinin zihin özürlü çocukların okuma-yazma öğrenmeleri hakkındaki görüş ve önerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

10. Dedeoğlu, S., Durali S. ve Kış, A.T., (2004). 3., 4. Sınıf öğrencileri ve mezunlarının kendi bölüm programları, öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri ile ilgili düşünce ve önerileri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. Cilt: 5 Sayı: 1, ss: 47-55. 03. Aralık 2008'de www.ankara.edu.tr/kutuphane/ozel_egitim_dergisi/2004_5_1.pdf adresinden.
11. Dutto, M.G., (2000). Professional Development for Teachers: The New Scenario in Italy. 22. Haziran 2009'da www.cedefop.europa.eu/etv/Upload/Projects.../Dutto%20EN.doc adresinden
12. Eisenschmidt, E., (2008). Induction And Teacher's Professional Development: The Estonian Project. Tallinn University, Estonia. 22. Haziran 2009'da www.tlu.ee/files/arts/1930/ adresinden.
13. Erdem, A.R., (2005). Üniversitenin Var Oluş Nedeni (Üniversitenin Misyonu). Pamukkale Üniversitesi'nin Bugünü ve Geleceğine İlişkin Önemli İç ve Dış Paydaşlarının (İlgi Gruplarının) Algıları" adlı doktora tezinin bir bölümüdür. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.
14. Gürgür, (2001). İşitme engelliler ilköğretim okulunda (1.kademede) uygulanan eğitim programına ilişkin öğretmen görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
15. Gürüz, K., Şuhubi, E.A.M., Şengör, C., Türker, K. ve Yurtsever, E., (1994). Türkiye'de ve dünyada yükseköğretim, bilim ve teknoloji. İstanbul: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)
16. Hoy, W.K. ve Miskel, C.G., (2010). Eğitim yönetimi, 7. baskıdan çeviri, Çev. Ed. Selahattin Turan, Ankara: Nobel Yayıncılık
17. Kaya, A., Çepni, S. ve Küçük, M., (2005). Fizik Öğretmenleri İçin Üniversite Destekli Bir Hizmet İçi Eğitim Model Önerisi. 04. Şubat 2010'da <http://www.tojet.net/articles/3115.htm>, adresinden.
18. Kayabaş, Y., (2006). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları 27 Kasım 2009'da www.tsadergisi.org/arsiv/ pdf. adresinden
19. Kreith K. and Thompson, A., (1996). Defining the University's Role in Professional Development for Teachers of Mathematics. 22. Haziran 2009'da <http://mathematicallycorrect.com/pdpart1.htm> adresinden.
20. MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı (2009). Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri Değerlendirme Anketi. <http://e-hedb.meb.gov.tr/anket/>
21. Moon, B., (2008). Rethinking The Role Of The University In Teacher Education: The Teacher Education In Subsaharan Africa (Tessa) Experience. Acu Conference Of Executive Heads Hyderabad International Convention Centre, India. 22.Haziran 2009'da http://hyderabad2008.acu.ac.uk/presentations/Bob_Moon_-_TESSA.pdf adresinden.
22. O'Brien, J. and Christie, F., (2008). A Role For Universities In The Induction Of Teachers? A Scottish Case Study. Journal Of In-Service Education.34(2).22.06.2009'da <http://pdfserve.informaworld.com> adresinden.
23. Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M. ve Gürdal, A., (2009). Hizmet İçi Eğitimin Öğretmenlerin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerine İlişkin Bilgilerine Etkisi: Öpyep Örneği. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: 10, Sayı: 3, ss: 9-23

24. Özdemir, İ., (2003) " Öğretmenlerin iş başında yetiştirilmesinde okul yöneticisinin rolü" Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Cilt:35, Sayı:450, ss:8-27 Ankara: Pegem Yayıncılık
25. Özoğlu, M., (2010). "Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları". Seta Analiz. Sayı:17 ss:3-37. 12.12.2010'da www.setav.org adresinden
26. Özyürek, L., (1981). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarının etkinliği. Ankara.
27. Pehlivan, İ., (1993). Hizmet içi eğitim verimlilik ilişkisi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt:1 Sayı:25, 03. Nisan 2009'da <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler.pdf> adresinden.
28. Saban, A., (2000). Hizmet içi eğitimde yeni yaklaşımlar. Milli Eğitim Dergisi, 145, Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 26. Kasım 2009'da <http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/145/1.htm> adresinden.
29. Shachar, H. and Sharan, S., (1996) Schulorganisation und kooperatives Lernen in Klassenzimmer: Eine Interdependenz. ed. Huber, G. Neue Perspektiven der Kooperation, ss. 38-45, Hohegehren: Schneider Pub.
30. Şen, S., (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin eğitim gereksinimlerinin saptanması, hizmet içi eğitim ile yetiştirilmesi. Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı:13, ss: 111-121. 06. Şubat 2010'da <http://www.ejer.com.tr/pdfiler/tr/1848183811.pdf> adresinden.
31. Taymaz, A.H., (1981). Hizmet içi Eğitim kavramlar, ilkeler, yöntemler, Ankara: Sevinç Matbaası
32. Tonbul, Y., (2006). İlköğretim okullarındaki "mesleki çalışma" uygulamalarının etkililiği ile ilgili görüşler. Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt:4 Sayı:1 ss: 13-30. 18 Haziran 2009'da www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_.pdf adresinden.
33. Uçar, R., (2005). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri (Van İli Örneği).Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı. Van
34. Uçar, R. ve İpek, C., (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin meb hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 21. Aralık 2009'da III(I). ss:34-53. <http://efdergi.yyu.edu.tr> adresinden
35. Yetişen, M., (1980). Kamu kurum ve kuruluşlarında yapılan hizmet içi eğitimin genel durumu. Ankara: Başbakanlık Devlet Personel Dairesi.
36. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2003). Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.
37. Yılmaz, K., Yoldaş, C. ve Yangil, M.K., (2004). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri ile ilgili görüşleri. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:5 Sayı:7, ss:198-210.
38. YÖK, (Yüksek Öğretim Kurulu). (2003). Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu. 19. Ocak. 2004'te www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart.pdf adresinden.